

nog niet gehaald. De website #hoedanwel is bijna klaar. Een aantal interventies lijken op basis van theoretisch beredeneren kansrijk zoals de quarantaine buddy en de voorrangsregeling voor online boodschappen doen. Er is maar beperkt bewijs over welke gedragsinterventies precies werken in deze context omdat ze - in tegenstelling tot maatregelen – tot nu toe nog niet grootschalig en wetenschappelijk onderbouwd zijn ingezet in de crisis zodat evaluaties ontbreken. Onze onderzoeken suggereren dat het zin heeft om sterk op een wetenschappelijk onderbouwde communicatiestrategie in te zetten. Maar nog meer op een bredere en meer ambitieuze gedragsstrategie.

Samenhangend onderbouwd pakket

Op basis van onze inzichten gaat het om een pakket aan interventies van evidence based communicatie (campagnes, woordvoering in talkshows, persconferenties) tot het inregelen van voorzieningen (zoals opvangen lasten en kosten quarantaine) en het veranderen van de fysieke (bijv 1 richting Verkeer in winkel/straat) en sociale omgeving (elkaar aanspreken, als werkgever duidelijke norm zetten). Dit zal zich direct richten op de burger maar dus ook op omgevingspartijen zoals werkgevers en de overheid. In de gezondheidsbevordering zijn dit type interventies trouwens heel gebruikelijk: we noemen dat soms complexe interventies en soms multi-level interventies omdat ze zich zowel direct tot de burger richten, als indirect via werkgevers en winkeliers bijvoorbeeld.

Belangrijk is dat het een gecoördineerde, multidisciplinaire en wetenschappelijk onderbouwde inspanning is. Vanuit gedragsperspectief zijn er nog veel kansen om middels (integratie van) communicatie en het aanpassen van de context (sociale of fysieke omgeving, voorzieningen), gedrag en de motivatie te ondersteunen en stimuleren. Op een manier waarvan we weten dat die bij andere gezondheidsgedragingen effectief kunnen zijn – denk bijvoorbeeld aan ontmoediging van roken of bevorderen gezonde voeding.

Winst behalen via verhogen naleving (zie bijlagen)

We hebben eind november een document aangeleverd aan de NCTV met de meest veelbelovende gedragingen: handen wassen, quarantaine en isolatie, testen; ook drukte mijden/afstand houden, thuiswerken en gasten ontvangen hebben we daarbij aangestipt.

Inmiddels ook de factsheet Veilige Feestdagen opgeleverd. Mocht het aantal toegestane bezoekers omlaag gaan, dan passen we deze op onze site nog aan.

Woordvoering & ondersteuning

Bij de persconferenties lijkt nog steeds winst te behalen, mits het lukt om concreter en ondersteunender te worden. Er wordt niet echt concreet gemaakt welk risico we nemen/lopen in welke situaties en in welke mate dat risico door (betere) naleving wordt gereduceerd. Bewindspersonen & voorzitters veiligheidsregio's (uitzonderingen zoals Depla die zich inspande voor activiteiten voor jongeren daargelaten) lijken nu veel op handhaving en streng toespreken te zitten (o.a. Bruls en Jorritsma in landelijke media), terwijl ze burgers niet als nadenkende en ook bezorgde mensen lijken te betrekken en ondersteuning bieden. De op 9 december gepresenteerde TONK-ondersteuning via gemeenten voor werknemers die door quarantaine inkomsten mislopen is een positieve uitzondering daarop (door ons voorgesteld in de memo 'naleven van quarantaine en isolatie advies' van 11 nov jl) .

Vaccinatie

Vaccinatie is ook een complex onderwerp met verdeelde successen in het verleden. Het is nu echt belangrijk dat de gedragswetenschappen hier goed worden benut om zowel op korte termijn als middellange termijn tot voldoende acceptatie en dekking te komen. Framing van vaccinatie boodschappen heeft impact: krijgen burgers de ruimte om hun eigen goed geïnformeerde keuze te maken – om vervolgens goed genudged van intentie naar gedrag te gaan - of wordt het "alle zorgmedewerkers worden gevaccineerd"? Drie van de 10 Nederlanders twijfelt (50% wil wel vaccineren). Als het lukt om de huidige twijfelaars mee te nemen, zitten we een heel eind in de goede richting. (voorstel burgerplatform om in januari hier inzichten voor te genereren bespreken we a.s. maandag met MT van de VWS-directie COVID).

Benutten van gedragsexpertise

Deze aanpak vereist wel een structurele verandering van de rol van gedragswetenschappen in de communicatie en beleidsmaatregelen en voorzieningen. Want ondanks het belang van het onderwerp Gedrag en de uitgebreide kennis op dit gebied in Nederland, blijft de input en verantwoordelijkheid nu beperkt tot ad-hoc reageren op vragen uit verschillende gremia. Terwijl dit probleem bij uitstek om een 'complexe' of 'multi-level' gedragsstrategie vraagt.'

Dit zijn overigens geen nieuwe suggesties. Tot op heden lijkt het inregelen van een gedegen, samenhangend beleid gericht op verhogen naleving het onderspit te delven ten opzichte van de discussie over opschaling / afschaling maatregelen.

Uiteraard tot nadere toelichting bereid.

Met hartelijke groet,

Mede namens

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Dr.

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

RIVM Covid 19 Gedrag en Maatschappij | Corona Gedragsunit (coronagedragsunit@rivm.nl)

Antonie van Leeuwenhoeklaan 9 | 3721 MA Bilthoven / Postbus 1 (postbak [5.1.2e](#)) | 3720 BA Bilthoven

T +31

5.1.2e

5.1.2e

M +31

5.1.2e

E

5.1.2e

[@rivm.nl](#)

Tw

5.1.2e

RIVM *De zorg voor morgen begint vandaag*

www.rivm.nl/gedragsonderzoek

Ook op
1,5 meter afstand

kun je dichtbij
elkaar staan

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl *De zorg voor morgen begint vandaag*

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to *health and sustainability*